

Богайчук Р.В.

ПРАКТИКА ЕЙДЕТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ



ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА - БОГДАН

УДК 371.3
ББК 74.202
Б73

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор ТНПУ ім. В. Гнатюка
Степанюк А.В.

завідувач лабораторії дошкільної і початкової освіти ТОКІППО
Морська Я.Ф.

Богайчук Р.В.

Б73 Практика ейдетики в початковій школі : посібник для вчителя / Р.В. Богайчук. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2013. — 48 с.

ISBN 978-966-10-2884-4

Автор знайомить читачів із методами ейдетики — нової освітньої технології практичного використання у навчальному процесі, що дає змогу комфортно та легко здобувати знання, розвивати у дітей образне мислення, пам'ять, уяву, увагу.

Посібник розрахований на вчителів шкіл, вихователів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.3
ББК 74.202

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді
без дозволу автора чи видавництва*

ВІД АВТОРА

Перед сучасним суспільством стоїть завдання підготовки інтелектуально розвиненої людини, яка спроможна вирішувати складні проблеми. Бурхливий розвиток науки і техніки потребує швидкого впровадження отриманих результатів у навчальні процеси школи. Як наслідок, програми предметів та їхній обсяг швидко зростають. Це, у свою чергу, супроводжується труднощами у засвоєнні програмного матеріалу. Таким чином, нині існує суперечність між усезростаючим обсягом знань, які потрібно засвоїти, й обмеженими можливостями пам'яті дитини. Одним із шляхів її усунення є розвиток образної пам'яті, образного мислення та уяви.

Ми кажемо дітям: «Запам'ятай. Вивчи вірш, таблицю множення, правило». Але не пояснюємо, як це зробити. Що необхідно для того, щоб процес творчості не був спонтанним, а вирішував основне завдання — об'єднання логічних та образних компонентів мислення?

Сьогодні існує кілька методик, які, органічно доповнюючи одна одну, допомагають дитині (і дорослим) швидко навчитися процесу творчості, використовувати закони творчості для удосконалення змісту та мотивів навчання. Це — методики з розвитку творчої уяви (РТУ), теорії рішення винахідницьких задач (ТРВЗ). Уміння користуватися ними значно зменшує час обробки навчального матеріалу, вчить гнучко реагувати на будь-які обставини.

Але починати розкривати творчі здібності людини треба з методики розвитку пам'яті, образного мислення та уяви (ейдетики), засновником якої є Ігор Матюгін — доктор педагогічних наук,

професор Російської академії природничих наук, автор численних методик, який має велику практику, поєднує викладання і наукову діяльність.

Саме ця методика і розвиває у людині спроможність до уявлення, до відчуття навколишнього, до розуміння подій, які відбуваються.

Назва «ейдетика» походить від давньогрецького слова «ейдос» — образ. Отож, ми говоримо не просто про пам'ять, а про образну пам'ять.

Ейдетизм — це різновид образної пам'яті і вроджена здатність малих дітей бачити, мислити, запам'ятовувати образно. На жаль, вона втрачається у більшості з них, коли ті йдуть до школи. Освіта школярів спрямована загалом на розвиток логічного, раціонального мислення. Однак дослідження останніх років довели, що найкращих результатів у навчанні можна досягти лише завдяки поєднанню образного і логічного мислення (саме таке сприйняття докільля характерне для більшості визнаних світом геніїв).

Розвиток ейдетичних здібностей дає можливість ефективно розвивати пам'ять і увагу, швидко і без зайвих зусиль запам'ятовувати тексти, вірші, оволодівати необхідними засобами для успішного здобуття знань і умінь.

Розвиток різноманітних видів пам'яті (зорової, слухової, тактильної, нюхової, смакової, фотографічної) за допомогою 27 методів дає можливість легко запам'ятовувати великий обсяг інформації, відкриває таємниці творчих здібностей людини.

У запропонованому посібнику зупинимося на деяких аспектах застосування методів ейдетики у практиці роботи початкової школи.

I. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ, ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ ТА УЯВИ (ЕЙДЕТИКИ)

Пам'ять — комора розуму.

Локк

Загальновідомо, що пам'ять — це функція мозку. Мозок — такий самий орган, як руки, ноги, тулуб, очі. Для того, щоб бути здоровою, людина виконує фізичні вправи. Щоб мозок був працездатним, йому теж потрібно навантаження. Якщо мозок недостатньо працює, він втомлюється або перестає гнучко працювати.

Тренування пам'яті є одним із методів тренування мозку. Але покращити можливості пам'яті завдяки вправам, навантаженням не можна. Треба знати та використовувати вправи й техніку тренування пам'яті. Саме це дасть змогу значно збільшити обсяг пам'яті, навчити пам'ять працювати без зайвого напруження мозку, керувати процесами запам'ятовування.

Згадайте, які моменти життя ви пам'ятаєте добре, які знання закарбувалися у вашій пам'яті. Аналізуючи, ви зробите висновок: те, що при вивченні вразило вас найбільше, закарбувалося міцно і надовго.

«Якщо у вас немає мотивації або стимулу, ви не отримаєте ґрунтовних знань, необхідних для успіху», — писав Білл Чейз. Чому? Тому що легко згадується не сам матеріал, а відновлюється образ або асоціація на ту подію, враження. Ви ніби «зчитуєте» інформацію з того, що по пам'яті знову уявляєте.

Але там, де ми читали інформацію у вигляді слів, які складаються з букв, знаків, і нічого не «бачили», не створювали поняття образу, там вона не завжди залишає слід у пам'яті.

Тому стійка *цікавість* до матеріалу — це перша і найголовніша умова міцного запам'ятовування.

Якщо ми бажаємо закарбувати його у пам'яті, треба викликати *асоціацію* на новий матеріал, щоб зв'язати відоме з невідомим. Це дає змогу швидше розшукати у пам'яті те, що потрібне у певний момент.

2. За допомогою кінстетичної пам'яті.

Кінстетична пам'ять — це пам'ять на рухи та відчуття. Діти, в яких розвинутий цей вид пам'яті, не тільки легко уявляють події, а й самі відтворюють їх. Цей метод краще підходить для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, яким подобається рухатися.

Наприклад:

Івасик іграшками грався,
а по двору ішов індик.
Івась побачив і злякався,
і від індика в дім утік.


Н. Забіла

Вивчаючи цей вірш за допомогою кінстетичної пам'яті, дітям треба уявити себе хлопчиком Івасиком і виконувати всі дії, що є у віршику (гратися іграшкою, імітувати ходу індика, зобразити переляк, швидко побігти в дім).


3. За допомогою методу «Піктограм».


Як змусити дитину переказати нецікавий текст, котрий важко уявити? Для цього знайомимо дітей з піктограмами, значками, у які можна вставити будь-яку інформацію. Читаючи слова, речення, діти мають асоціювати їх із певним значком (у кожної дитини він може бути свій).


Наприклад:

дерево — 

злий чоловік — 

веселий день — 

добра людина — 

подарунок — 

струмок — 

Дивлячись на піктограму, діти відтворюють вірш або текст, оскільки інформація, з якою він асоціюється, уже закладена. Пізніше, коли ця навичка буде відпрацьована, достатньо піктограму побачити у своїй уяві, і вся інформація надійно збережеться в пам'яті.

Цим методом можна користуватися і під час написання переказів.

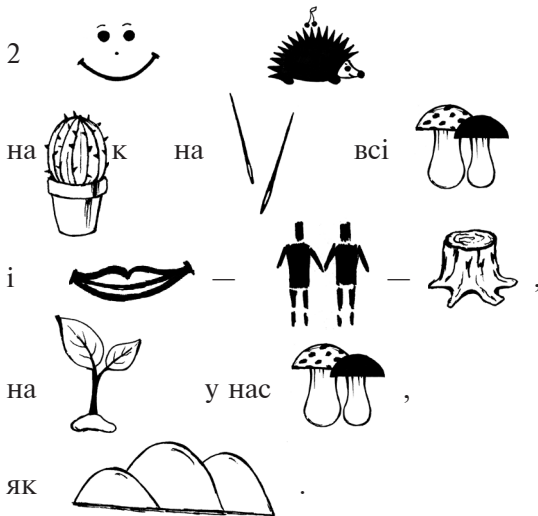
Завдяки вмінню складати й уявляти піктограми, учні легко запам'ятовують будь-який текст на уроках читання, природознавства.

Ось приклад застосування комбінованого методу запам'ятовування при вивченні напам'ять віршів.

Їжаки (Читанка, 3 клас)

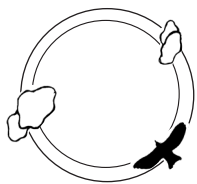
Два веселі їжаки
накололи на голки
всі грибки
і сказали: — Ми — пеньки,
наросли у нас грибки,
як горбки.

Т. Коломієць



Сидить пряля (Читанка, 2 клас)

Сидить пряля та й пряде,
сніг іде — іде — іде,
нитка рветься де-не-де,
а вона пряде й пряде.



Circle (коло) — «сокіл» — звучить українською.
Над нами по колу літає сокіл.



Kitchen (кухня) — співзвучне з українським
«Кіт чинить...». Кіт чинить на кухні злочин.



Wash (митися) — «воші». У мого ката
з'явилися воші, і ми примусили його митися.



Market (ринок) — «мама кита». Мама кита
попливла на ринок за ри-
бою.



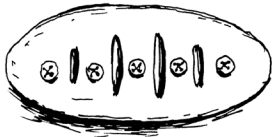
Claim (вимога) — «клеїти». Я клею на стовпі
свою вимогу.



Pink (рожевий) — «спинка». У поросятка рожева спинка.



White (білий) — «вата». Лікар узяв білу вату.



Button (гудзик) — «батон». На батон на-
чепили гудзики.

Дати дітям знання — цього не достатньо!

Тільки тоді знання перетворюються у вміння, коли ними користуються. Необхідно, щоб вони зачепили почуття того, кому передаються.

Ними треба проникнутися, тоді життя стане новим, цікавим, сповненим нескінченними відкриттями та знахідками.

Бажаємо успіху в роботі та навчанні!

Використана література

1. Антошук Є.В. Чи варто швидко читати в початкових класах, або Секрети швидкого читання // Початкова освіта. — 2006. — № 11.
2. Артихович В.В. Сходинки творчого мислення. — К.: Інститут економіки і права «Крок», 2003.
3. Богайчук Р.В. Талановита дитина. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2009.
4. Калачикова О. Практика ейдетики // Початкова освіта. — 2006. — № 3.
5. Крапівіна О. Запам'ятати з опорою на образ // Початкова школа.
6. Матюгин І.Ю. Развитие памяти и внимания. — М.: Рипол класик, 2009.
7. Матюгин І.Ю. Как развить внимание и пам'ять вашого ребенка. Книга для детей и их родителей. — М.: Рипол класик, 2009.
8. Матюгин І.Ю. Развитие памяти и внимания. — Запорожье: Эйдос, 2008.
9. Пашенко О.Л. Асоціативне вивчення букв з елементами ейдетики. — К.: Аконт, 2007.
10. Чепурний Г., Палійчук Ю. Як навчитися легко вчитися. — Вінниця: Центр освітніх технологій «Школа ейдетики», 2005.

Зміст

Від автора	3
I. Методичні основи методів і прийомів розвитку пам'яті, образного мислення та уяви	5
II. Методи розвитку пам'яті, образного мислення та уяви. . . .	10
III. Деякі аспекти застосування методів ейдетики	15
1. Українська мова, читання	15
2. Природознавство	34
3. Математика	36
4. Іноземна мова	42
Використана література.	45



Навчальне видання

БОГАЙЧУК Руслана Василівна

ПРАКТИКА ЕЙДЕТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Наталія Гаврішко*

Обкладинка *Аліни Воронкової*

Комп'ютерна верстка *Тетяни Золоєдової, Зоряни Сидор*

Підписано до друку 23.05.2013. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 2,79. Умовн. фарбо-відб. 2,79.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2884-4



9 | 789661 | 028844